

The background features a series of concentric, overlapping circles in shades of light blue, teal, and purple, creating a ripple effect. On the left side, there are black circuit-like lines with small circles at their ends, resembling a printed circuit board or a network diagram.

ODKUD SE VZALO ZLO A JEHO NÁSLEDKY

BIBLISTIKA, 2. PŘEDNÁŠKA

ÚVODNÍ OTÁZKY

Jestliže Bůh stvořil ideální svět, kde se v něm vzalo zlo?

Odpovědí autora je vyprávění o prvním hříchu, Gn 3.

Jak toto vyprávění souvisí s otázkou zla ve světě dnes?

Je odpověď autora Gn 3 dnešnímu člověku dostatečná a srozumitelná?

TOUHA PO BOHOROVNOSTI (Gn 3,1-7)

¹ Nejzchytralejší ze vší polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil, byl had. Řekl ženě: "Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě?"

TOUHA PO BOHOROVNOSTI (Gn 3,1-7)

² Žena hadovi odvětila: "Plody ze stromů v zahradě jíst smíme.

³ Jen o plodech ze stromu, který je uprostřed zahrady, Bůh řekl: »Nejezte z něho, ani se ho nedotkněte, abyste nezemřeli.«"

⁴ Had ženu ujišťoval: "Nikoli, nepropadnete smrti.

⁵ Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé."

- Co je zde špatně?
- Mechanismus pokušení...

V čem vlastně bude spočívat hřích?

JAK FUNGUJE POKUŠENÍ

Jedná se o mistrné psychologické dílo

Pokušitel – ďábel – nepřítel Boží, v symbolu hada. (Had, symbol úrodnosti a života, srov. znak v lékárnách, *arun*, „nejzchytralejší“)

Pokušení nezačíná přímou nabídkou, ale *rozhovorem* ohledně toho, co se Bohu líbí a co ne

Had ženě nabízí něco úžasného, ale přitom ji podvádí...

Všechno bude tak, jak říká ve v.5 – srov. 3,22, jenže zároveň je všechno jinak, nastane vystřízlivění

Člověk to prokoukne, až je pozdě

HAD, 'VX'N"H; „nachaš“

Slovo „nachaš“ = 1) had, drak, 2) přivést v omyl, praktikovat magii

V antickém orientu:

- Kanánu: představitel podzemních sil
- Egypt: samice kobry symbolem ohně
- Babylón: netvoři stvoření bohyní Tiamat
- Mezopotámie: zloděj, který Gilgamešovi ukradl rostlinu života.

Bůh není odpovědný za zlo (Sir 15,11-15; Mdr 1,13-15); kde se tedy tady vyznal?

The background features a series of concentric, overlapping circles in shades of light blue, teal, and green, creating a ripple effect. In the corners, there are stylized circuit board traces with small circles at the end, resembling electronic components.

Had ženu ujišťoval: "Nikoli, nepropadnete smrti.

Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojdete, otevřou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé."

Nesmrtelnost, bohorovnost.

Je člověk schopen rozeznat dobro od zla?

STROM POZNÁNÍ DOBRA A ZLA?

Strom *absolutního* poznání (2Sam 14,17). Typická vševědoucnost, vlastní jen Bohu.

Strom *božského* poznání, které má jen Bůh.

Strom poznání *prosperity a neštěstí* ; poznání *praktické* (zda přináší štěstí nebo ne).

Strom *určení toho, co je dobré a co zlé*, symbol božích nároků.

Podle některých člověk může dojít moudrosti (poznání dobra a zla), protože ve 3,7 „se jim otevřely oči“. Ale ztrácí tím strom života.

Závěrem: strom života – symbol, vysvětlující situaci bolesti a utrpení.

PÁD

⁶ Žena viděla, že je to strom s plody dobrými k jídlu, lákavý pro oči, strom slibující vševědoucnost. Vzala tedy z jeho plodů a jedla, dala také svému muži, který byl s ní, a on též jedl.

⁷ Oběma se otevřely oči: poznali, že jsou nazí. Spletli tedy fíkové listy a přepásali se jimi.

The background features a series of concentric, overlapping circles in shades of blue, teal, and light green, creating a ripple effect. In the corners, there are stylized circuit board traces with small circles at the end of the lines, resembling electronic components.

Co je objektivně zlé, se člověku zdá dobré – k jídlu, pohledu, růstu.

Co je zlé, vypadá jako dobré; podobně i oddálení se od Hospodina svedeni cizím božstvem (autor zde promítá zkušenost své doby, kult Baalovi, na prarodiče).

Důsledek: zlo je považováno za dobro, přičemž člověk se vzdaluje od Boha a společenství s ním.

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

⁸ Tu uslyšeli hlas Hospodina Boha procházejícího se po zahradě za denního vánku. I ukryli se člověk a jeho žena před Hospodinem Bohem uprostřed stromoví v zahradě.

⁹ Hospodin Bůh zavolal na člověka: "Kde jsi?"

¹⁰ On odpověděl: "Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se."

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

¹¹ Bůh mu řekl: "Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?"

¹² Člověk odpověděl: "Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.,,

¹³ Proto řekl Hospodin Bůh ženě: "Cos to učinila?" Žena odpověděla: "Had mě podvedl a já jsem jedla."

The background features a series of concentric, overlapping circles in shades of blue, teal, and light green. The circles are centered in the middle of the frame. In the four corners, there are stylized circuit board traces with small circles at the end of the lines, resembling electronic components or nodes in a network.

První účinek hříchu: místo aby se stal Bohem, člověk objeví svou hlubokou bídu („nahý“ – tedy degradovaný).

Utíká od Boha a svaluje vinu na druhého.

Bůh však neutíká, zůstává v zahradě a volá odpovědné k odpovědnosti.

Muž hledá obětního kozla: „žena, kterou jsi mi dal!“

Muž a žena se vzájemně obviňují, protože zlo rozděluje, nesjednocuje.

Začíná tedy soud...

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

¹⁴ I řekl Hospodin Bůh hadovi: "Protožeš to učinil, buď proklet, vyvržen ode všech zvířat a ode vší polní zvěře. Polezeš po břiše, po všechny dny svého života žrát budeš prach.

¹⁵ Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu."

(proto-evangelium)

Had-Satan zlořečen, bude vždy ve válce proti dobru a nakonec poražen

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

¹⁶ Ženě řekl: "Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout."

Žena je potrestána jako manželka (je přitahuje ji muž, který nad ní zároveň panuje) a jako matka (rodí v bolesti a riziku).

Bůh chtěl ženu podobnou muži, ale ten ji odsoudil do otroctví.

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

¹⁷ Člověku řekl: "Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě necht' je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení.

¹⁸ Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny.

¹⁹ V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátíš."

Muž se ze zahradníka a strážce ráje stává tvrdě pracujícím rolníkem.

SOUD A NÁSLEDKY HŘÍCHU (3,8-24)

²⁰ Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých.

²¹ Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je.

Mužova družka již není *iššáh*, ale *hawwah* (matka živých). Změna jména znamená změnu úkolu: manželka+matka.

Boží láska je však větší než hřích člověka: nahý člověk je oděn. Musí ven ze zahrady, ale Bůh je stále připraven ho přijmout zpět tam, kde mu bylo dobře.

RABÍNSKÁ INTERPRETACE (G. SACHS)

¹⁹ V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavrátiš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navrátiš."

²⁰ Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých.

²¹ Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je.

Co se stalo, že se od v. 20 tak změnil tón vyprávění?

RABÍNSKÁ INTERPRETACE (R. MEIR, 2. STOL.)

Hospodin Bůh udělal Adamovi a jeho ženě kožené suknice a přioděl je.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְחַוְוָה סִמְכוֹת עֹר וַיַּסְּבֵם

וַיַּסְּבֵם אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְחַוְוָה סִמְכוֹת עֹר

רַא אֵשׁ (světlo) רַא אֵשׁ (kůže)

Rabi Eleazar ben Azarja: „Z každého studia Tóry vzjede nový komentář.“

The background features a series of concentric circles in shades of blue, green, and purple, creating a ripple effect. In the corners, there are stylized circuit board patterns with lines and small circles.

„prach jsi a v prach se navrátíš...“

Na Adama poprvé sáhne smrt... není hlubšího poznání než si uvědomit, že jednou zemřeme...

Adam se přirozeně ptá: „Je ve mně něco, co ze mne přežije?“

The background features a series of concentric, overlapping circles in shades of blue, teal, and light green, creating a ripple effect. In the corners, there are stylized circuit board traces with small circles at the end, resembling electronic components.

¹⁶ Ženě řekl: "Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení."

Sice v bolestech, ale vznikne nový život!

„Naše děti ponesou naše ideály“

Jenže k získání této „nesmrtelnosti“ jsou zapotřebí dva...

ÍŠ – IŠŠÁ

‘taZO* –hx'q\lu (**vyaiP**me yKiî **hV'êai** arEäQ'yl

‘tazOl.

Žena, aby mohla zrodit nový život, musí být něčím více, než jen „pomocnicí“ ..., je více než Adam podobná Bohu.

Tělesnost a nahota nejsou zdrojem hanby, ale nové dimenze.

Muž poprvé ženu vnímá jako svébytnou osobnost, které náleží vlastní jméno.

ADAM – CHAWWÁ (EVA)

‘yx’ (–IK’ ~aeî ht’py>h”) awhiî yKi² **hW”+x;** ATßv.ai

~veî ~d”²a’h’ (ar”óq.Ylw:

²⁰ Člověk svou ženu pojmenoval Eva (to je Živa), protože se stala matkou všech živých.

Díky tomu, že se žena stává „Evou“, se muž stává „Adamem“.

Se jménem se rodí lidská OSOBNOST, individualita, jen věci existují beze jména...

OSOBNOST

Důstojnost, Svatost, Posvátnost

Bez ní bychom nepoznali lásku (milujeme vždy konkrétního člověka, žádnou abstraktní ženu nebo muže)

Láska je mostem přes hlubinu smrtelnosti. „Jeden lidský život je jako celý vesmír.“

Moment, kdy Adam nazval ženu Evou, je klíčovým obratem v dějinách. A tehdy Bůh lidi oděl do světelných šatů.

Jakmile začneme lidi vnímat jako plnohodnotné, sami se staneme „Božím obrazem“ (Mt 5,45)

Bůh se stal „Hospodinem“, člověk „homo religiosus“

VYHNÁNÍ ZE ZAHRADY (Gn 3,22-24)

²² I řekl Hospodin Bůh: "Teď je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky."

²³ Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat.

²⁴ Tak člověka zapudil. Východně od zahrady v Edenu usadil cheruby s míhajícími se plamenným mečem, aby střežili cestu ke stromu života.

ZLO SE ŠÍŘÍ PO SVĚTĚ (Gn 4,1 – 11,9)

- a) Kain a Abel (4,1-16)
- b) Lámechova msta (4,17-24)
- c) Synové božští a dcery lidské (6,1-4)
- d) Potopa (6,5 – 8,19): spravedlnost Boží
- e) Babylónská věž (11,1-9): prvotní společenský hřích

ZÁVĚR

Autor otázku zla ve světě nevyřešil, jen zbavil odpovědnosti za zlo Boha.

Člověk přisvědčí svou žádostivostí hadovi, a zrodí se zlo...

O tisíc let později přesune apokalyptika konflikt do nebe („na zem padlý anděl“)

Já: tajemství zla je v přirozenosti člověka (srov. Gn 2,7), v konfliktu mezi pomíjivostí a nesmrtelností. Chce proti pomíjivosti bojovat vlastními silami, a ne se odevzdat Bohu.

Ježíš to vyjádří takto: „Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.“ Ukáže to na poustě příkladů